

Datum van inontvangstneming : 10/12/2024

Zaak C-746/24 [Gryczara]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

25 oktober 2024

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

25 oktober 2024

Verzoekende partij:

Bank Millennium S.A.

Verwerende partij:

PR

BESCHIKKING

[OMISSIS]

De Sąd Okręgowy w Warszawie [OMISSIS]:

heeft na ter raadkamerzitting [OMISSIS] kennis te hebben genomen van

de vordering van **Bank Millennium S.A., gevestigd te Warschau**

tegen **PR**

inzake een betaling

beslist om:

I. het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag voor te leggen:

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Moeten artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, alsmede het doeltreffendheidsbeginsel aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale regeling die toestaat om de consument te verwijzen in de kosten van een procedure waarin de nationale rechter de vordering van een verkoper tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht krachtens een overeenkomst die nietig is wegens de hierin opgenomen oneerlijke bedingen, heeft toegewezen?

II. [OMISSIS]

[OMISSIS]

MOTIVERING [OMISSIS]

[OMISSIS]

1 De verwijzende rechter

2 [Gegevens van de rechterlijke instantie] [OMISSIS]

3 Partijen in het hoofdgeding en hun vertegenwoordigers

4 [OMISSIS]

5 [OMISSIS]

6 Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding en relevante feiten

7 Op 27 juni 2008 hebben partijen een kredietovereenkomst gesloten op grond waarvan de bank (verzoekster) aan de consument (verweerder) een aan de CHF gekoppeld bedrag van 640 000 PLN (ong. 148 600 EUR) heeft verstrekt. Op 26 juni 2020 heeft de consument tegen de bank een vordering ingesteld tot nietigverklaring van die overeenkomst en tot terugbetaling van prestaties die onverschuldigd zijn verricht ter uitvoering van die overeenkomst. De Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau, Polen) heeft bij vonnis van 11 mei 2022, zaaknummer XXIV C 1160/20, geoordeeld dat de overeenkomst nietig was wegens de oneerlijke contractuele bedingen die erin waren opgenomen met betrekking tot de door de bank toegepaste omrekening van de wisselkoers PLN/CHF, heeft de bank veroordeeld tot betaling aan de consument van 65 907,32 PLN en 66 600,96 CHF, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente vanaf 19 februari 2022 tot de datum van betaling, en heeft de proceskosten ten laste gelegd bij de bank, in het voordeel van de consument. Bij arrest van 31 mei 2023, zaaknummer I ACa 915/22, heeft de Sąd Apelacyjny w Warszawie (rechter in tweede aanleg Warschau, Polen) het beroep van de bank tegen bovengenoemd vonnis verworpen.

- 8 De bank heeft op grond van de kredietovereenkomst van 27 juni 2008 op 16 juli 2008 640 000 PLN aan de consument uitbetaald, terwijl de consument tussen 27 juni 2008 en 31 december 2020 in totaal 126 421,23 PLN en 66 600,96 CHF aan de bank heeft betaald.
- 9 De onderhavige procedure is ingesteld door de bank, die op 23 november 2022 tegen de kredietnemer een vordering heeft ingesteld tot veroordeling van deze consument tot betaling van een bedrag van 640 000 PLN, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente vanaf de dag waarop de vordering is ingesteld tot aan de dag van betaling. Verzoekster vordert tevens veroordeling van verweerder tot betaling van proceskosten, waaronder met name de griffierechten (5 % van het bedrag van 640 000 PLN, ofwel 32 000 PLN) en de kosten voor de vertegenwoordiging in rechte door een advocaat (forfaitair tarief van 10 800 PLN). Verzoekster heeft erop gewezen dat aangezien de kredietovereenkomst nietig was, verweerders haar de tegenwaarde van de uitbetaalde hoofdsom moesten terugbetalen [artikel 405 kodeks cywilny (burgerlijk wetboek; hierna: „k.c.”) in samenhang gelezen met artikel 410, lid 1, k.c.], verdragingsrente tegen de wettelijke rentevoet (artikel 455 k.c., in samenhang gelezen met artikel 481, leden 1 en 2, k.c.) en de kosten van deze procedure [artikel 98, leden 1 en 3, kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „k.p.c.”)].
- 10 [OMISSIS] In zijn verweer van 31 augustus 2023 heeft verweerder geconcludeerd tot afwijzing van de vordering in haar geheel en tot verwijzing van verzoekster in de kosten, in het voordeel van verweerder. Verweerder heeft erkend dat hij van verzoekster op grond van de nietige kredietovereenkomst een bedrag van 640 000 PLN heeft ontvangen. Volgens verweerder was de vordering van verzoekster tot terugbetaling van dat bedrag echter verjaard, omdat de bank het krediet op 16 juli 2008 had betaald, zodat haar vordering tot terugbetaling van dat bedrag na drie jaar, dus uiterlijk in juli 2011, verjaard is.
- 11 In zijn processtuk van 6 mei 2024 heeft verweerder verzocht om het Hof van Justitie de prejudiciële vragen te stellen of artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, richtlijn 93/13 een situatie toelaten waarin, in geval van een overeenkomst die nietig is als gevolg van het niet-bindende karakter van contractuele bedingen, de kosten van de door de verkoper ingestelde vordering ten laste komen van de consument, met name wanneer deze kosten aanzienlijk hoger zijn dan de kosten die de consument moet dragen indien hij een vordering tegen de verkoper instelt. Verweerder wees erop dat zijn griffierechten 1 000 PLN bedroegen, terwijl de griffierechten van de bank 32 000 PLN bedroegen (5 % van de waarde van het voorwerp van het geschil ten bedrage van 640 000 PLN), wat een aanzienlijk hoger bedrag is. Verweerder is van mening dat het vooruitzicht dat de consument de bank zo hoge gerechtskosten moet vergoeden, een afschrikkend effect heeft op de consument, terwijl de bank geen enkel risico van haar handelingen draagt, aangezien de totale gerechtskosten voor de dagvaarding door de consument [aan de bank] zullen worden vergoed.

12 Toepasselijke bepalingen

13 Bepalingen van Pools recht

14 Ustawa-Kodeks cywilny (burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 (geconsolideerde tekst, Dz. U. 2024, volgnr. 1061, zoals gewijzigd; hierna: „k.c.”)

15 Een rechtshandeling die in strijd is met de wet of bedoeld is om de wet te omzeilen, is nietig, tenzij de relevante bepaling anders bepaalt, met name dat de ongeldige bedingen van de rechtshandeling worden vervangen door de relevante bepalingen van de wet (artikel 58, § 1).

16 Bedingen van een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen daarin worden vastgesteld op een wijze die in strijd is met de goede zeden en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bedingen over de voornaamste prestaties van de partijen, waaronder de prijs of de vergoeding als deze eenduidig zijn geformuleerd (artikel 385¹, § 1).

17 Indien een beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijven partijen gebonden door de overeenkomst zonder dat beding (artikel 385¹, § 2).

18 Eenieder die zonder rechtsgrond ten nadele van een ander een vermogensvoordeel heeft verkregen, is verplicht hem het voordeel in natura terug te geven en, indien dit niet mogelijk is, de waarde ervan te vergoeden (artikel 405).

19 De bepalingen van de voorgaande artikelen zijn met name van toepassing op onverschuldigde prestaties (artikel 410, § 1).

20 Een prestatie is onverschuldigd indien degene die deze heeft verricht daartoe geenszins verplicht was of daartoe niet verplicht was ten aanzien van de begunstigde, of indien de grondslag van de prestatie is verdwenen of het doel van de prestatie niet is bereikt, of indien de rechtshandeling waarbij de prestatie wordt verlangd, nietig was en niet geldig is geworden nadat de prestatie is verricht (artikel 410, § 2).

21 Ustawa-Kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) van 17 november 1964 (geconsolideerde tekst, Dz. U. 2023, volgnr. 1550, zoals gewijzigd; hierna: „k.p.c.”)

22 De in het ongelijk gestelde partij dient de tegenpartij desgevorderd de kosten te vergoeden die noodzakelijk zijn om op gerichte wijze haar rechten te doen gelden en zich te verdedigen (proceskosten) (artikel 98, § 1).

23 De voor de procedure noodzakelijke kosten van een door een advocaat vertegenwoordigde partij omvatten de honoraria, maar niet meer dan in

afzonderlijke bepalingen vastgestelde honorariumtarieven, de kosten van één advocaat, de gerechtskosten en de kosten van de door de rechter bevolen persoonlijke verschijning (artikel 98, § 3).

- 24 In het geval dat de vorderingen slechts gedeeltelijk worden toegewezen, worden de kosten onderling weggestreept of naar verhouding verrekend. De rechter kan evenwel aan een partij de verplichting opleggen om alle kosten te vergoeden indien zijn wederpartij slechts voor een onbeduidend deel van zijn vordering in het gelijk is gesteld of indien de vaststelling van het aan hem verschuldigde bedrag afhangt van een verrekening of van een beoordeling door de rechter (artikel 100).
- 25 De kosten worden zelfs indien de vordering is toegewezen vergoed aan de verweerder als deze partij geen aanleiding heeft gegeven voor het beroep en de vordering bij de eerste proceshandeling heeft erkend (artikel 101).
- 26 In bijzonder gerechtvaardigde gevallen kan de rechter de in het ongelijk gestelde partij verwijzen in slechts een deel van de kosten, of haar helemaal niet in de kosten verwijzen (artikel 102).
- 27 Ongeacht de uitkomst van de zaak kan de rechter een partij of een interveniënt de verplichting opleggen om de kosten te vergoeden die zijn veroorzaakt door hun nalatig of kennelijk ongepast gedrag (artikel 103, §1).
- 28 De rechter doet uitspraak over de kosten in elke beslissing waardoor er een einde komt aan het geding (artikel 108, § 1, eerste zin).
- 29 Na de sluiting van de terechtzitting doet de rechter uitspraak op basis van de situatie die op de datum van de sluiting bestaat; in het bijzonder staat de omstandigheid dat een schuldvordering in de loop van het geding opeisbaar is geworden, niet in de weg aan een veroordeling tot betaling ervan (artikel 316, § 1)
- 30 [OMISSIS]
- 31 De einduitspraak bindt niet alleen de partijen en het gerecht dat deze uitspraak heeft gedaan, maar ook de andere gerechten, overheidsinstanties en bestuurlijke organen, en andere personen in de bij wet bepaalde gevallen (artikel 365, § 1).
- 32 **Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (wet betreffende de gerechtskosten in burgerlijke zaken) van 28 juli 2005 (geconsolideerde tekst Dz.U. 2022, volgnr. 1125, zoals gewijzigd), hierna: „u.k.s.c.”**
- 33 Er is in het bijzonder een vergoeding verschuldigd voor een vordering en een vordering in reconventie (artikel 3, lid 2, punt 1).
- 34 In zaken betreffende vermogensrechten waarbij de waarde van het voorwerp van het geschil of de waarde van het voorwerp van het beroep meer bedraagt dan 20 000 PLN, is over dat processtuk een evenredig honorarium ten bedrage van

5 % van de waarde ervan verschuldigd, maar niet meer dan 200 000 PLN (artikel 13, lid 2).

35 In zaken betreffende vorderingen die voortvloeien uit banktransacties is een vast bedrag van 1 000 PLN verschuldigd door de partij die een consument is of een natuurlijke persoon die een familiebedrijf voert, wanneer de waarde van het voorwerp van het geschil of de waarde van het voorwerp van het beroep meer bedraagt dan 20 000 PLN (artikel 13a).

36 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie (regeling van de minister van Justitie inzake de honoraria voor de werkzaamheden van advocaten) van 22 oktober 2015 (geconsolideerde tekst Dz.U. 2023, volgnr. 1964), hierna: „regeling inzake de honoraria voor de werkzaamheden van advocaten”

37 De minimumtarieven zijn, afhankelijk van de waarde van het voorwerp van het geschil: meer dan 200 000 PLN tot 2 000 000 PLN – 10.800 PLN (§ 2, punt 7).

38 Bepalingen van Unierecht

39 Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29), hierna: „richtlijn 93/13”

40 De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan (artikel 6, lid 1).

41 De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers (artikel 7, lid 1).

42 Motivering van de verwijzing - bevoegdheid van het Hof van Justitie

43 Het systeem voor de begroting van proceskosten is van toepassing op de kosten van procedures die zijn ingeleid voor de nationale rechterlijke instanties en valt dus in beginsel onder het nationale recht.¹ Niettemin behoort het voorwerp van het geschil in de onderhavige zaak tot een gebied dat door het Unierecht wordt beheerst, aangezien het betrekking heeft op de gevolgen van oneerlijke

¹ Arresten van het Hof van Justitie van 7 april 2022, Caixabank (C-385/20, EU:C:2022:278, punt 26), en 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 20).

contractuele bedingen in een overeenkomst.² Derhalve moet worden onderzocht of het principe voor de begroting van proceskosten in casu de consumenten ervan weerhoudt om hun recht op een doeltreffende bescherming uit te oefenen, zoals artikel 7 van deze richtlijn met betrekking tot oneerlijke bedingen in overeenkomsten vereist, wegens de kosten die zij moeten maken om een rechtsvordering in te stellen.³ De uitvoering van kostenverdelingsregelingen is krachtens het beginsel van procedurele autonomie van de lidstaten weliswaar een zaak van hun interne rechtsorde, maar de nadere regels van die tenuitvoerlegging moeten aan het gelijkwaardigheidsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel voldoen.⁴ In die omstandigheden is het Hof bevoegd om uitspraak te doen op het verzoek om een prejudiciële beslissing.⁵

44 Motivering van de verwijzing – ten gronde.

45 De partijen hebben een kredietovereenkomst gesloten die oneerlijke bedingen bevat (artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13) en zonder die bedingen niet verder kan voortbestaan (artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13). Deze omstandigheden zijn vastgesteld door de Sąd Okręgowy w Warszawie in zijn vonnis van 11 mei 2022, zaaknummer XXIV C 1160/20, waartegen de bank hoger beroep heeft ingesteld dat is verworpen bij arrest van de Sąd Apelacyjny w Warszawie van 31 mei 2023, zaaknummer I ACa 915/22. Het arrest waarbij de nietigheid van de tussen partijen gesloten overeenkomst is vastgesteld, is dus niet meer vatbaar voor beroep en zodoende definitief (artikel 363, § 1, k.p.c.) en bijgevolg bindend voor de verwijzende rechter (artikel 365, § 1, k.p.c.). Aangezien de kredietovereenkomst nietig is, zijn alle krachtens [de overeenkomst] verrichte prestaties onverschuldigd (artikel 410, § 2, k.c.) en kunnen partijen de wederzijdse terugbetaling ervan vorderen (artikel 405, gelezen in samenhang met artikel 410, § 1, k.c.). Elke partij heeft een autonoom recht om de onverschuldigde prestatie van de andere partij terug te vorderen.⁶ Zo heeft de consument jegens de bank recht op terugbetaling van de tegenwaarde van alle betaalde aflossingen van het krediet voor een

² Arresten van het Hof van Justitie van 7 april 2022, Caixabank (C-385/20, EU:C:2022:278, punt 27), en 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 20).

³ Arrest van het Hof van Justitie van 7 april 2022, Caixabank (C-385/20, EU:C:2022:278, punt 27).

⁴ Arresten van het Hof van Justitie van 16 juli 2020, Caixabank en Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 en C-259/19, EU:C:2020:578, punt 95); 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 23); 13 juli 2023, Cajasur Banco (C-35/22, EU:C:2023:569, punt 24), en 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 83).

⁵ Arresten van het Hof van Justitie van 7 april 2022, Caixabank (C-385/20, EU:C:2022:278, punt 28); 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 24).

⁶ Besluit van de civiele kamer van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke zaken, Polen) van 25 april 2024, [III CZP 25/22].

totaalbedrag van 126 421,23 PLN en 66 600,96 CHF, terwijl de bank jegens de consument recht heeft op terugbetaling van de hoofdsom van het krediet ten bedrage van 640 000 PLN.

- 46 Uit het voorgaande volgt dat de vordering van de bank tot betaling van het bedrag van 640 000 PLN, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente, gegrond is. Bovendien volgt uit de nationale rechtspraak dat wanneer een kredietovereenkomst niet bindend is als gevolg van het oneerlijke karakter van de bedingen ervan, de verjaring van de vordering van de bank tot terugbetaling van de uit hoofde van het krediet betaalde bedragen in de regel begint te lopen op de dag volgend op die waarop de kredietnemer jegens de bank heeft betwist dat hij gebonden was door de bedingen van de overeenkomst.⁷ In casu betekent dit dat de verjaringstermijn van de vordering van de bank is ingegaan op 26 juni 2020, nadat de consument in dat jaar een vordering had ingesteld (artikel 120, § 1, k.c.). De verjaringstermijn van drie jaar van de vordering van de bank tot betaling zou op 31 december 2023 zijn verstreken (artikel 118 k.c.), maar is gestuit door de vordering die de bank in de onderhavige zaak op 23 november 2022 heeft ingesteld (artikel 123, § 1, punt 1, k.c.). Bijgevolg is de door verweerder opgeworpen exceptie van verjaring ongegrond, zodat de verwijzende rechter verweerder zou moeten veroordelen tot betaling aan verzoekster van de volledige door haar gevorderde bedrag bedrage van 640 000 PLN, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente. De vordering van de bank is derhalve in beginsel gegrond.
- 47 De toewijzing ten gronde van de vordering van de bank maakt dat de verwijzende rechter zich ook moet uitspreken over de proceskosten (artikel 108, lid 1, k.p.c.). Het basisprincipe voor de regeling van de kosten van een civiele procedure is dat van de aansprakelijkheid voor de uitkomst van de zaak, volgens hetwelk de in het ongelijk gestelde partij de kosten van de in het gelijk gestelde partij moet vergoeden (artikel 98, § 1, k.p.c.) en dat, indien de vorderingen gedeeltelijk worden toegewezen, de kosten onderling worden weggestreept of naar verhouding worden verdeeld (artikel 100 k.p.c.). Aangezien de vordering tot betaling van de bank gegrond is, moet dit principe in casu van toepassing zijn. Anderzijds is het opleggen van een verplichting tot terugbetaling van kosten aan verzoekster op grond van artikel 101 k.p.c. niet mogelijk omdat verweerder de vordering niet in de eerste proceshandeling heeft erkend. Er zijn evenmin gronden om verzoekster in de kosten te verwijzen op grond van het schuldbeginsel (artikel 103, lid 1, k.p.c.), aangezien er naar het oordeel van de verwijzende rechter geen gronden zijn om het gedrag van de eiser als nalatig of kennelijk ongepast te beschouwen. De verwijzende rechter ziet ook geen gronden om verweerder niet in de proceskosten te verwijzen op grond van het billijkheidsbeginsel (artikel 102 k.p.c.), aangezien de situatie van verweerder moeilijk als een „bijzonder gerechtvaardigd geval” kan worden beschouwd. Er moet inderdaad rekening worden gehouden met het feit dat het afschrift van de vordering die onderhavige

⁷ Besluit van de civiele kamer van de Sąd Najwyższy van 25 april 2024, [III CZP 25/22].

procedure heeft ingeleid op 20 juli 2023 aan verweerder is betekend, dat wil zeggen ongeveer twee maanden nadat de Sąd Apelacyjny w Warszawie in haar arrest van 31 mei 2023 het beroep had verworpen dat was ingesteld tegen het vonnis van de Sąd Okręgowy van 11 mei 2022 waarin de nietigheid van de kredietovereenkomst is vastgesteld. Aangezien de definitieve uitspraak waarbij de ongeldigheid van de kredietovereenkomst was vastgesteld al bijna twee maanden kracht van gewijsde had, had verweerder er dus vanuit moeten gaan dat hij verplicht was de bank de tegenwaarde van de hoofdsom van het krediet terug te betalen.

- 48 In dit verband moet rekening worden gehouden met het standpunt van het Hof van Justitie dat de verdeling van de kosten van een gerechtelijke procedure bij de nationale rechterlijke instanties onder de procesautonomie van de lidstaten valt, op voorwaarde dat de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid in acht worden genomen.⁸ Hoewel het doeltreffendheidsbeginsel zich er in het algemeen niet tegen verzet dat een consument bepaalde proceskosten draagt wanneer hij beroep instelt strekkende tot vaststelling van het oneerlijke karakter van een contractueel beding⁹, moet ook worden opgemerkt dat richtlijn 93/13 de consument het recht verleent om zich tot een rechter te wenden om een contractueel beding oneerlijk te laten verklaren en om dat beding buiten toepassing te laten, en dat de doeltreffendheid van dit recht moet worden gevrijwaard.¹⁰ Bijgevolg mag de kostenverdelingsregeling van dergelijke procedures de consument niet ontmoedigen om dit recht uit te oefenen.¹¹
- 49 Gelet op voormelde rechtspraak van het Hof van Justitie vraagt de verwijzende rechter zich af of de toepassing van het aansprakelijkheidsbeginsel voor proceskosten (artikel 98, lid 1, k.p.c.) niet in strijd is met de doelstellingen van richtlijn 93/13. Er moet met name rekening mee worden gehouden dat de verplichting om proceskosten te vergoeden in de eerste plaats de vergoeding van de advocaat en de proceskosten omvat (artikel 98, lid 3, k.p.c.). De door verzoekster gemaakte proceskosten omvatten de griffierechten ten bedrage van 32 000 PLN (dat wil zeggen 5 % van de waarde van het voorwerp van het geschil ten aanzien van de door verzoekster ingestelde vordering ten bedrage van 640 000

⁸ Arresten van het Hof van Justitie van 16 juli 2020, Caixabank en Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 en C-259/19, EU:C:2020:578, punt 95); 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 34); 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 82).

⁹ Arresten van het Hof van Justitie van 7 april 2022, Caixabank (C-385/20, EU:C:2022:278, punt 51); 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 83).

¹⁰ Arresten van het Hof van Justitie van 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 37); 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 83).

¹¹ Arresten van het Hof van Justitie van 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC (C-215/21, EU:C:2022:723, punt 41); 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 83).

PLN, overeenkomstig artikel 13, lid 2, k.p.c.), terwijl het honorarium van de advocaat 10 800 PLN bedraagt in een zaak waarin de waarde van het voorwerp van het geschil 640 000 PLN bedraagt: meer dan 200 000 PLN tot 2 000 000 PLN (artikel 2, punt 7, van de verordening inzake de honoraria voor de werkzaamheden van advocaten). Verweerder verwijzen in bovengenoemde proceskosten zou daarom betekenen dat hij, naast de verplichting tot betaling van het bedrag van 640 000 PLN met de wettelijke verdragingsrente, ook de proceskosten van in totaal 42 800 PLN aan verzoekster moet vergoeden. Het is onmogelijk om niet op te merken dat de verplichting om dergelijke hoge proceskosten te betalen een aanzienlijke financiële last kan vormen voor de gemiddelde consument. De verwijzende rechter wijst erop dat het gemiddelde maandsalaris in het bedrijfsleven in Polen momenteel 8 140,98 PLN bedraagt¹², zodat de proceskosten ten bedrage van 42 800 PLN overeenkomen met het equivalent van een in Polen gemiddeld salaris van bijna een half jaar. De verwijzing van verweerder in dermate hoge proceskosten kan dus in strijd zijn met de doelstellingen van richtlijn 93/13, waaronder het doeltreffendheidsbeginsel.

- 50 Hier moet rekening worden gehouden met het argument van verweerder, die erop wijst dat het bedrag van de advocatenhonoraria (10 800 PLN) in onderhavige zaak hetzelfde is als dat in de zaak die door de consument werd ingeleid, maar dat het bedrag van de griffierechten in de twee zaken diametraal verschillend is. De consument betaalde in de zaak waarin hij verzoeker was namelijk een griffierrecht van 1 000 PLN (op grond van artikel 13a u.k.s.c.), terwijl de bank in de onderhavige zaak een griffierrecht van 32 000 PLN heeft betaald (op grond van artikel 13, lid 2, u.k.s.c.), dat wil zeggen een bedrag dat tientallen malen hoger was.
- 51 In het licht van het voorgaande vraagt de verwijzende rechter zich af of het opleggen van dergelijke aanzienlijke proceskosten aan de consument een afschrikkend effect op hem kan hebben en hem er bijgevolg van kan weerhouden om zijn rechten op grond van de bepalingen van richtlijn 93/13 te doen gelden. Anderzijds is de consument in het onderhavige geval al sinds 2020 vertegenwoordigd door een advocaat, die hem heeft geïnformeerd over de gevolgen van de nietigheid van de kredietovereenkomst, waaronder de verplichting om de bank de hoofdsom van het krediet en eventuele wettelijke verdragingsrente en de proceskosten terug te betalen. Eenzelfde instructie is door de rechter aan de consument gegeven in de zaak met zaaknummers XXIV C 1160/20 en I ACa 915/22. In die zin kan de verplichting tot betaling van proceskosten in de onderhavige zaak voor de consument niet als een verrassing komen, en aangezien hij zich ervan bewust was dat hij in de onderhavige zaak in de proceskosten kon worden verwezen en niettemin heeft besloten een vordering in te stellen om de nietigheid van de kredietovereenkomst vast te stellen, betekent

¹² Zie mededeling van de Prezes Głównego Urzędu Statystycznego (voorzitter van het bureau voor de statistiek) van 21 oktober 2024 over het gemiddelde maandsalaris in de bedrijfssector in september 2024.

dit dat er geen sprake van kan zijn dat die consument wordt ontmoedigd om zijn op richtlijn 93/13 gebaseerde rechten geldend te maken.

- 52 Een ander argument dat eraan in de weg zou kunnen staan dat de verwijzing van verweerder in de kosten van de onderhavige procedure afbreuk doet aan de doelstellingen van richtlijn 93/13, is het feit dat verweerder onmiddellijk na ontvangst van het afschrift van de vordering de mogelijkheid heeft gehad om er gevolg aan te geven. Zoals hierboven aangegeven, heeft verweerder op 20 juli 2023 een afschrift van de vordering ontvangen, dus op een moment dat er al bijna twee maanden een definitieve uitspraak met kracht van gewijsde bestond waarin de door de partijen gesloten kredietovereenkomst nietig was verklaard. Indien verweerder de vordering toen bij het eerste processtuk had erkend, zou artikel 101 k.p.c. in casu van toepassing zijn, waarbij alle proceskosten verschuldigd zouden zijn aan verweerder en niet aan verzoekster. Weliswaar kan redelijkerwijs niet worden verwacht dat de gemiddelde consument over het door verzoekster geëiste bedrag van 640 000 PLN beschikt, maar verweerder had niettemin de mogelijkheid om gebruik te maken van het verrekeningsmechanisme (artikel 498, §1, k.c.). Als verweerder dus, na ontvangst van een afschrift van de vordering, een verklaring van verrekening van zijn vordering bij de bank had afgelegd (artikel 499 k.c.), zouden de twee vorderingen elkaar hebben opgeheven ten belope van de lagere vordering (artikel 498, lid 2, k.c.), zodat de vordering van de bank grotendeels teniet zou zijn gegaan. Ondertussen besloot de consument in de onderhavige zaak een andere processtrategie te volgen, die erin bestond af te zien om de vordering van de bank te voldoen en een exceptie van verjaring op te werpen, die ongegrond bleek te zijn.
- 53 De laatste vraag die moet worden onderzocht is of de bepalingen van artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, de nationale rechter niet verplichten alle negatieve gevolgen van de opname van verboden contractvoorwaarden in de overeenkomst bij de verkoper te leggen. Als de kredietovereenkomst namelijk geen oneerlijke contractuele bedingen had bevat, zou deze rechtszaak helemaal niet hebben plaatsgevonden. Dit impliceert echter de vraag of de verkoper in een dergelijke situatie niet ook de volledige kosten van de onderhavige procedure moet dragen, ongeacht wat de uitkomst zal zijn en zelfs als hij de onderhavige procedure volledig wint.
- 54 Niettegenstaande het bovenstaande merkt de verwijzende rechter op dat verweerder heeft aangevoerd dat de bank in de eerdere procedure ten onrechte heeft aangevoerd dat de door partijen gesloten overeenkomst geldig was en geen oneerlijke contractuele bedingen bevatte. De verwijzende rechter laat de beoordeling van dit argument over aan het Hof van Justitie, hoewel het argument niet relevant lijkt in de situatie waarin de door de consument ingestelde procedure al definitief was afgerond voordat aan de consument een afschrift van de vordering tot inleiding van de onderhavige procedure is betekend. Aan de andere kant zou dit argument relevant kunnen zijn in de situatie waarin beide rechtszaken parallel zouden lopen, wat echter in de omstandigheden van de onderhavige zaak niet het geval is.

55 Gelet op de voorgaande argumenten verzoekt de verwijzende rechter het Hof van Justitie om aanwijzingen over de wijze waarop de nationale regels voor de aanrekening van kosten aan de partijen moeten worden toegepast, op een wijze die geen afbreuk te doen aan de doelstellingen van richtlijn 93/13. Volgens de verwijzende rechter is deze vraag nog niet beantwoord in de rechtspraak van het Hof van Justitie. Het is een feit dat het Hof van Justitie zich tot nu toe verschillende keren heeft uitgesproken over de verhouding van nationale bepalingen inzake proceskosten tot de bepalingen van richtlijn 93/13¹³, maar telkens betrof het een situatie waarin de consument de verzoeker was. Wat de onderhavige zaak echter van het bovenstaande onderscheidt, is het feit dat de consument in de onderhavige zaak verweerder is en dat de onderhavige procedure bovendien plaatsvindt nadat de door de consument ingeleide procedure tot nietigverklaring van een overeenkomst met oneerlijke bedingen reeds definitief was afgerond. In dit verband vraagt de verwijzende rechter zich af of de in de aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie genoemde criteria, zoals het aanzienlijk obstakel dat de consument kan ontmoedigen het hem door richtlijn 93/13 verleende recht op een effectieve rechterlijke toetsing van het potentieel oneerlijke karakter van contractuele bedingen uit te oefenen¹⁴, van toepassing zijn, en zo ja, hoe zij moeten worden toegepast in een procedurele situatie waarin de consument de verweerder is en een eerdere procedure tot nietigverklaring van een overeenkomst die oneerlijke contractuele bedingen bevat, onherroepelijk is afgerond.

56 Prejudiciële vraag

57 [herhaling van de vraag] [OMISSIS]

58 Schorsing van de procedure voor de verwijzende rechter

[OMISSIS]

¹³ Arresten van het Hof van Justitie van 16 juli 2020, Caixabank en Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 en C-259/19, EU:C:2020:578, punt 95); 7 april 2022, Caixabank (C-385/20, EU:C:2022:278); 22 september 2022, Servicios Prescriptor y medios de pagos EFC, (C-215/21, EU:C:2022:723); 13 juli 2023, Cajasur Banco (C-35/22, EU:C:2023:569), en 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 83).

¹⁴ Arresten van het Hof van Justitie van 16 juli 2020, Caixabank en Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 en C-259/19, EU:C:2020:578, punt 99), en 21 maart 2024, Profi Credit Bulgaria (C-714/22, EU:C:2024:263, punt 84).